

Murska Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnništvo v Radgoni, Murska ulica
št. 184. — Telefonska št. 31.
Rokopisi se ne vračajo.

izhaja vsako soboto zjutraj in stane s poštnino
vred za vse leto 15 K, za pol leta 7 K 50 v.,
za četrť leta 3 K 80 vin.

Inserati: Ena petstolpna poltivrsta (prostor 3 mm
visok in 54 mm širok) 80 vinarjev.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Položaj.

Zadnji dnevi so prinesli več važnih in odločnih dogodkov v svetovni politiki. Nas bo predvsem zanimalo to, kar je v zvezi z našo državo, ker to je tudi v zvezi z našimi notranjimi razmerami in od notranjih razmer so v marsičem odvisne osebne razmere posameznikov. Dandanes pa je življenje narodov in držav tako ozko zvezano med seboj, da na pr. važni politični dogodki v daljni Ameriki vplivajo na to, kako se pri nas živi, kakor večkrat vročina na Tihem oceanu vpliva na to, da pri nas deži.

Z podpisom mirovne pogodbe z Avstrijo in Bolgarijo smo storili odločilen korak naprej. Med nami in obema sosednjima državama je nastopilo mirovno razmerje; priznali smo drug drugega kot enakopravne in neodvisne sosedje in mejaše z zakonito določenimi mejami in medsebojnimi pravicami v smislu mednarodnega prava. O tem, kako bo to razmerje v bodoče, bomo odločevali samostojno, suvereno. Vse globlje se čuti, da je kljub prelomu ostalo še mnogo močnih vezi, ki jih je ustvarilo tisoč letno skupno življenje, in te vezi se ne bodo dale prekiniti. Treba bo navezati in oživeti gospodarske stike v tej ali oni obliki. Pojavlja se misel podonavske konfederacije, t. j. ožje zveze držav, ki leže ob Donavi in ki so prej tvorile Avstro-Ogrsko monarhijo. Jugoslovanska kakor tudi čehoslovaška vlada in javnost odklanja to konfederacijo, ki bi sicer zelo ugajala zapadnoevropskim kapitalističnim vladam, ker ogroža že v načelu suverenost posameznih držav in je že v naprej jasno, da bi se polagoma oblast in nadvlada osredotočila krog Dunaja in Budapešte, pa bi Nemčija zopet začela staro politiko izigravanja in ščuvanja ter zanesla v zvezo ostre spore, ki vodijo k polomu in — drugi svetovni vojski. Navzlic temu pa se povdarja tako pri nas kakor na Češkem (Benešev interview z „Morningpost“), da o Nemški Avstriji

in Madžarski niti ne govorimo, resna potreba skupnih gospodarskih stikov in neprestano iskanje sredstev in načina, da dobi to razmerje najbolj odgovarjajočo obliko. Bolgarija zagovarja konfederacijo balkanskih narodov. O tem spregovorimo prihodnjč, za danes samo omenimo, da se Italija trudi s vsemi sredstvi, da Balkansko zvezo razbije takoj v prvih začetkih. L. 1913 jo je razbila Nemčija z Avstro-Ogrsko, danes jo hoče onemogočiti Italija, ki ima zaradi Jadrana največ interesa na Balkanu. Pristavimo še: v srcu je z njo tudi Francija, ki se je zavoljo Bospora in Male Azije vedno zanimala za Balkan in našla tam tudi dobro tržišče za svoje izdelke. Da se vrnemo k Italiji: kar Italija sovraži, to je prav gotovo v našo korist. Že zadnjič smo poročali, kaj mislijo o vprašanju Balkanske zveze naši bratje in najiskrenjši zavezniki — Čehi. Že zaradi Italije in zapadnoevropskih držav, ki hočejo ustvariti iz Srednje Evrope svoje gospodarske kolonije ozir. spraviti Jugoslavijo v popolno odvisnost, se bomo najbrž morali odločiti za eno ali drugo: za podonavsko ali za balkansko konfederacijo.

Zadnji teden je še bolj zamotal naš položaj. Ameriški delegati so zapustili Pariz, predno je rešeno jadransko vprašanje. Znano je, da ameriški senat še vedno ni ratificiral nemške mirovne pogodbe in da je Wilsonova evropska politika doživela poraz v domovini. Amerika je vseskozi kapitalistična država. Milijarderji, ki so zastopani v senatu, so bili za intervencijo v Evropi tako dolgo, dokler je iz nje teklo — zlato. Danes je Amerika — bogata, in to je zadosten vzrok, da nas zapusti.

Jadransko vprašanje je zato stopilo v odločilno fazo. Ameriški delegati so jo pobrisali „čez veliko mlako“, v Londonu pa se je sestal francoski ministrski predsednik Clemenceau s tovarišem Lloyd Georgeom in novim italij. zunanjim ministrom Scialo'om. Gre za ustanovitev angleško-latinske zveze. Tej zvezi bi

pripadale Anglija, Francija, Italija Španska in Portugalska. Ta zveza je za nas velepomembna, z ozirom na Italijo. Sicer se zatrjuje, da Angleži zahtevajo ustvaritev prijateljskih odnošajev med Italijo in Jugoslavijo, vendar še mi ne poznamo angleškega pojma za tako „prijateljstvo“ in ne pogojev, na katerih bi baziralo. Prihodnji dnevi pokažejo, ali niso bile dovoljene Italiji posebne koncesije za vstop v to zvezo, ki bi bile seveda nam v škodo.

V oposredju stoji tudi mirovna pogodba z Madžarsko. Samaposebi ne pomeni ta državica niti toliko kot Nemška Avstrija, igra pa večjo vlogo takoj, če jo postavimo pred angleške interese. Znano je, da je antanta poslala v Budapešto posebnega odposlanca, sira Clarka, ki je „slučajno“ Anglež. Ta zagonetni gospod je uredil notranje in zunanje razmere na Madžarskem in se je vračal domov z precej kriččimi cvetkami čistega imperijalizma. Anglija se interesira za Madžarsko in hoče ustvariti iz Budapešte nekako opirališče za svojo trgovino v Srednji Evropi. Madžari predlagajo revizijo meja. Jasno je, da se bo našla Anglija z Italijo na isti stezi, in to nam daje mnogo misliti. Te dni zapuščajo naše čete Bačko in Baranjo, pokrajini, naseljeni v veliki večini z hrvaškimi in srbskim prebivalstvom. Regentova intervencija v Parizu ni našla uspeha — prebivalstvo obupano joka in išče samopomoči za obrambo pred Madžari. To so najnovejši zvoki iz Pariza. Ob razpadu mirovne konference in predstoječi ustanovitvi nove „svete aliance“ za varstvo imperijalističnih in kapitalističnih interesov je pričakovati še več takih zvokov. Nova razočaranja niso izključena. Zato pa je pri nas glavno, da je ta ali ona stranka na površju in da lahko g. minister kadí dobro viržinko, pa če sploh kaj odredi, da je „po njegovem!“

Krava, katero je treba obesiti.

Prostonarodna bajka. Ruski spisal Arkadij Averčenko.

Draginja, draginja...

Tega še nam je manjkalo — draginje! Toda jaz mislim, če se nam posreči najti korenje draginje, ga z labkoto izrujemo in uničimo.

Na primer: surovo maslo.

Prišel sem včeraj v trgovino in rekel: »Dajte mi libro surovega masla.«

»Prosim.«

»Koliko stane?«

»15 rubljev.«

»Pud?«

»Libra.«

»Lažete!«

»Kako pa?«

»V resnici, vi lažete. To je vendar ne-mogoče. Koliko tehta ta-le kos.«

»Libro.«

»In ta kos naj stane 15 rubljev? Ta gnjusni kos žoltega mastila stane 15 rubljev, prekrasnih rubljev?«

»Da.«

»Lažete!«

Potegnil sem revolver iz žepa, ga nameril mladeniču na sence in rekel:

»Ako mi ne poveste, koliko zaslužite pri libri, izprošim petelina.«

Padel je na kolena.

»O, prisegam vam, dobri gospod, da zaslužimo pri libri 25%.«

S prezirom sem ga odsunil.

»Verjamen ti, pes. Grem iskat dalje.«

* * *

Prišel sem k veletrgovcu.

»Po čem prodajate libro surovega masla?«

»Po 10 rubljev.«

»In vas stane?«

»9¼ rublja.«

Zopet sem vzel revolver.

»Lažete, ni mogoče, da bi plačali za libro 9¼ rublja.«

Padel je na zemljo in mi objemal kolena.

»Verjemite. Kmetje, lastniki krav, nam prodajajo surovo maslo po 9¼ rublja. Čemu bi naj mi bili tukaj?«

Ogorčen sem ga udaril v hrbet, roke sem si dobro obrisal z žepnim robcem in sem se napotil dalje.

* * *

»Bog daj dobro, prijatelj!«

»Bog daj!«

»Povej mi, ali imaš krave? Tedaj dobivaš tudi surovo maslo! Prodajaš ga po 9¼ rublja?«

Komaj je zagledal revolver, je že postal mehkejši. »Kaj hočemo? Od nas krava zahteva 9 rubljev za libro; ali je to pretirano, če zahtevamo četrť rublja več?«

Tega sploh nisem udaril. Bilo mi je zoprno.

* * *

Krava je stala v hlevu. Ko me je ugledala, se je ozrla izpod oka na mene, toda rekla ni nič.

»Ali ste krava?« sem vprašal, začevši od daleč.

»Da, sem.«

»Dajete mleko?«

»Nekaterim dajem, drugim ne«, je odgovorila krava odločno.

»Kakor izvolite. Jaz bi rad vedel, kako morete vi zahtevati za libro surovega masla 9 rubljev, katero se, kakor znano, izgotavlja iz vašega velecejenega mleka?«

»In ali vi mislite, da sem dolžna dajati brezplačno? Tedaj iščite drugje take molznice.«

»Vas vendar mleko nič ne stane. Kako morete zahtevati za libro surovega masla celih 9 rubljev?«

Hrvatsko pismo.

Zagreb, dne 14. prosinca 1919.

U našem svakidanjem životu ima događaja i pojava, koji su senzacija dana pa čak i čitavih tjedana, koji mogu da uzvrpolje čitav javni život, no prije ili kasnije zaborave se i utonu gotovo bez traga u prošlosti. No ima opet događaja, što nastaju i prolaze gotovo neopazice, ili barem im nitko ne pripisuje zamašne vrijednosti, no zato se budućnost češće vraća k njima i tek poslije više vremena, kad učinci tih događaja stvore jednu novu osnovu u razvoju kulturnog i političkog života, izbije njihova važnost na javu i sva ih javnost cijeni kao velike pojave ili događaje u prošlosti.

Jedan je takav događaj za javni naš život organizovano suzbijanje nepismenosti (analfabetizma) među hrvatskim pukom. Pojava, koju će cijeliti u potpunoj vrijednosti tek budućnost, no danas još nije naišla na shvaćanje, što ga zaslužuje, ma da je prati zdravo zanimanje i puka i inteligencije. Žalosna je naime činjenica, da preko polovica Hrvata u Banovini ne umije čitati i pisati, a u Bosni i Dalmaciji gotovo tri četvrtine cjelokupnog pučanstva. Žalosna nije samo s toga, jer takvi pojavi sramote naš narod u vanjskom svijetu, a stalna su zapreka u stvaranju naše narodne kulture, već naročito s toga, jer dokazuje, da je naša inteligencija svijesno griješila na vlastitom narodu, ta mane naroda grijesi su inteligencije. Kako i koliko je griješila, bit će nam jasno, ako usporedimo naš narodni život s onim u drugih malih naroda: u Slovenaca, Čeha, Danaca, Lotiša itd. Hrvatski je puk dosele potpunoma tumačio u tami i tražio stazu kao slijepac, kog je ostavio vodič. Hrvatska je inteligencija zaista njegovala književnost i umjetnost, ali bez naroda, bez puka. Narod ostao je nepismen, zapušten, prezren, gospodarsko i duševno nemoćan. Mi dosada nijesmo imali osim Radićevaca nijedne pučke stranke; tek u posljednje se doba vrlo širi hrv. pučka stranka, čije je duševni otac Slovenac dr. Krek i koja uvadja u naš život istinitu demokraciju. Da se vratimo k nepismenosti, koju uzemo za predmet tog kratkog pisma: sramota je tim veća, što smo imali sve od sloma avstro-ugarskog apsolutizma u šesdesetom godinama prošlog stoljeća prosvjetnu samoupravu te se nijesmo nikada borili za hrv. pučke škole; mogli smo ih podići u svakom selu i prinuditi narod, da šilja svoju djecu. No kako narod nije mogao doći do riječi u javnom našem životu to se nije nitko ni brinuo za prosvjetu naših sela, već su ih gnjavili i opć. načelnici i predstojnici i drugim valpetima, te nije ni čudno, da taj puk nakon ratnih patuja i svih tih muka sa strane vlastite „gospode“ me učini onog, što se događalo nakon oslobođenja navlastito u Slavoniji i Hrv. Zagorju.

Suzbijanje analfabetizma, kog vodi uz potporu javnosti i vlade naša akademična i srednješkolska mladež, događaj je od osobite važnosti po čitav naš budući narodni život. Otvaraju se

tečajevi u gradu Zagrebu kao što i u zabitnim zagorskim seocima i svagdje se opažajući interes našeg puka za knjigu i prosvjetu. Nepovjerenje, što ga goji najveći dio seljačkog i radničkog svijeta prema „gospodi“ sve će više iščezavati, naša će kultura postajati nacionalnija, naš politički život bolji i zdraviji. Potrebno je tek, da se sva inteligencija zadoji pravim pučkim duhom, pa da nestane iz Hrvatske buržoaski sistem političkog i kulturnog rada. I još jedno: da nestane židovskog utjecaja. Dok to ne bude — ne može se cijeli hrvatski narod prenuti u pravom jugoslavenstvu!

Op. uredništva: Objavljamo ta dopis u hrv. jeziku, ker menimo, da moraju tuđi ljudski časopisi pričeti z praktičnim jugoslovanstvom in da bo predmet sam zanimal mnoge naše čitatelje.

Tedenske novice.

Božićna številka „Murske Straže“ izide pred prazniki in bomo skrbeli, da jo dobe naročniki še pred Božićem v roke.

Odgoditev parlamenta. Demokratska zajednica hoće v nasprotju s vsemi načeli demokracije odgoditi parlament na dobo dveh mjeseci. Kakor se poroča, je tozadevni ukaz že podpisan. V ministarskom svetu so bili vsi ministri za odgoditev, razen ministra Piletića, ki je predlagal, da naj se skliče vsaj eno zasjedanje, na katerem bi se prečitao ukaz o odgoditvi. — S tem nastopa tuđi formalno absolutistični režim v Jugoslaviji! Kam plovemo?

Obćinske volitve v Sloveniji. Vlada namerava razpustiti vse občinske zastope v Sloveniji, nastaviti začasno gerente ter razpisati volitve po volilnem redu, katerega oktroira sama — brez sodelovanja in privolila ustavnih zastopnikov ljudstva.

Tiskarska stavka v Sloveniji je končala tako, da se je stavkajoćim tipografom dovolilo 60% zvišanje mezde. Listi se vsled tega podražijo. — Na Hrvaškem bodo listi za već kot 40% dražji nego v Sloveniji.

Komisarijat v Prekmurju. Dr. Srećko Lajšić je zopet prevzel vodstvo okraj. glavarstva v Mariboru. Za civilnoga komisarja v Prekmurju je imenovan Bogumil Berbuć.

Služba za učiteljice roćnih del. Višji šolski svet v Ljubljani opozarja na razpis službe za učiteljice roćnih del na javnih ljudskih in mešćanskim školah v Sloveniji, ki ga priobćuje Uradni list št. 178.

Nov denar dohimo že februaria. V Parizu, Pragi in Zagrebu se pridno tiskajo novi bankovci. V Beograd jih je prispelo te dni već vagonov. Vlada je naročila pri tvrdki Berndorf kovanje novcev po 50, 20 in 10 par v skupni vrednosti 25 milijonov dinarjev. Novih bankovcev bo koncu tega mesca već kot dve milijardi. V finaćnem ministarstvu v Beograd nje v oćigled zamenjavi kronskih bankovcev prićela delovati komisija za ureditev valutnoga vprašanja, ki se bo posvetovala mesec dni. V komisiji je već naših finaćnih strokovnjakov. Zelo verjetno je, da se bodo kronski bankovci že februaria zamenjali z državniimi dinarji. V kakem razmerju,

Vzel sem revolver in ga nameril na sence posestnika krave pa ga vprašal: „No, ali boš odslej mnogo zahtevao za surovo maslo?“

„Dajte mi samo 40 kopejk, to mi zadostuje. Kako pa bi mogel zahtevati već?“

Nameril sem revolver na sence veletrgovca in vprašao:

„Kako drago bodete prodajali sedaj surovo maslo?“

„Samo po pol rublja bom zahtevao in bom zadovoljen. Nikakor noćen već teh 25%.“

Nameril sem revolver na sence trgovskega pomoćnika in vprašao:

„Po ćem je libra.“

„Sedaj? A — po 62½ kopejke, je že cenejša, hvala Bogu.“

In vsakdo, kdor je prišeo, je kupio surovo maslo za 62½ kopejke.

Morda kdo vpraša: Ćemu si pripovedovao to nenavavno bajko?

Stvar je vendar enostavna: V nji je dober nauk.

Nauk namreć, ako bi se vsakemu živinćetu zagrozilo z vislicami, bi sploh ne poznali draginje.

še ni znano. Omenjena komisija ima nalog, da stavi vladi tozadevne predloge, vendar že sedaj vladajo na konferenci različna mišljenja.

Tobaćne cene so se zvišale vsled povišanja dinarskega kurza in sicer stane sedaj 1 kg najfinejšega turškoga 420 K, najfinejšega hercegovaškoga 280 K, finega turškoga 175 K, hercegovaškoga 140 K, srednjefinega turškoga 96.25 K, nafinejšega ogrskega 56 K. Kilogram domaćega tobaka za pipo stane 21 K. Smotke stanejo po 100 komadov: britanike 175 K, kuba portorike 140 K, portorike 104 K, viržinke 105 K, brazilke 87.50 K, mešane inozemke 52.50 K, kratke domaće 35 K. Svalćice po 100 komadov: egiptovske 45.50 K, princeze 38.50 K, dame 21 K, športke 17.50 K, ogrske 7 K.

Kaj bo z državniimi boni, ki so jih dobile stranke pri markiranju. Mnogi so v nejasnosti, kaj naj store z boni, ki so jih dobili pri markiranju za odtegnjenih 20%. Razni špekulanti kupujuje te bone že za 10% dražje. Opozorjamo stranke, da ta papir skrbno shranuju, ker vlada izjavlja, da se bodo boni zaraćunali pri izmenjavi kolkovanih kron za državne dinarje.

Markiranje. Za markiranje bankovcev doloćeni zavodi na Spodnjem Štajerskem in Koroškem prenehaju z svojim poslovanjem v obće dne 13. grudna zvećer. Izjemoma pa še bodo davćni uradi na Spodnjem Štajerskem in Koroškem, kakor tuđi Avstro-ogrsko banka podružnica v Mariboru markirali naprej do vstevši 20. grudna 1919. Do tega ćasa markiraju še tuđi vsi zavodi v Prekmurju Obćinstvo, ki še morde do sedaj iz kakegasibodi vzroka ni predloćilo svojih bankovcev v markiranje, se na to opozori s pripombo, da se z 20. grudnem markiranje definitivno zakljući, ter pozneje ne bo mogoće dati već kankovcev markirati.

Vraćajoćim se izseljencem! Po došćih poroćilih našega poslanistva v Parizu poiskujujo razni agentje s pomoćjo naših izseljencev, vraćajoćih se iz Amerike in od drugod, spraviti v našo državu velike mnoćzine avstro-ogrskih bankovcev potom zamenjave za dolarje in drugo dobro valuto, pri ćemer bi izseljencem radi natvezli, da doseže po sklepu miru krona zopet svojo staro vrednost. Ker je takna zamenjava našim nepoućnim izseljencem v oćito škodo, se jih s tem poseboj opozarja, da se ogibaju kupovanja vsakojakih nezdravih valut. Pozivljaju se pa tuđi sorodniki ter znancih izseljencev in sploh inteligentni sloji na dećeli, zlasti duhovniki, učitelji, župani itd., da po svojih moćeh vplivaju na izseljence, odpravljajuće se na pot v domovino, naj nikakor ne zamenjaju dobrih valut, ki jih imaju seboj že med potjo v tujini, ampak da jih prinese v našo državu in šele doma zamenjaju, ko so se zanesljivo poućili o pravi kurzni vrednosti teh tuih valut napram kronam.

Vojni ujetniki. LDU. Ljubljana, dne 14. dec. Na vprašanje o usodi naših vojni ujetnikov v Rusiji in Italiji se z merodajne strani poroća nastopno: V Sibiriju je oćšla posebna vojaška misija pod vodstvom polkovnika Georgevića, da posreduje glede repatriacije naših državljanov — ujetnikov. V dveh polkih nahajajući se dobrovoljci Srbi, Hrvati in Slovenci so pod francoskim poveljstvom ter se bo njihov odhod v kratkem odloćil v Parizu. Ujetniki v Italiji se še ne morejo vratiti, ker Italija še dela zapreke.

Svarilo. Vedno pogosteje dogaja, da se obraćaju razna većja podjetja iz ozemlja izven Slovenije na podpisani urad za posredovanje većjega števila delavcev, zlasti rudarjev, gozdni delavcev itd. Podpisani urad principiellno ne prevzame nobenega takoga posredovanja, ne da bi sklenil preje s podjetjem jasno in toćno pogodbo, ki bi garantirala delavstvu primerne plaće in druge delavne pogoje ter uredila tuđi njegove stanovanjske in prehranjevalne razmere. Mnoge firme (zlasti židovske po Hrvaškem in Bosni) pa posredovanja pod takimi pogoji oćklonuju ter nabiraju potom potom vabljivih oglasov in spretnih agentov po Sloveniji delavce, katere nato seveda po svoji volji izrabljaju, saj je povratek iz tako oddaljenih krajev pogosto nemogoć. Podpisani urad zato resno in nujno svari vso slovensko delavstvo, naj pod nobenim pogojem ne spejme nobenega dela izven Slovenije preko in brez posredovanja podpisanega urada, še manj naj pa ne hodi samo iskat dela v ostale pokrajine naše države. V vsakem slućaju

Krava je spustila glavo k jaslīm in zarenćala: „Sedaj je vojska. To priliko hoće vsakdo izkoristiti, pa jo izkorišćam tuđi jaz. In zakaj ne?“

Zelo sem se bil razveselio, da sem konćno vendarle našeo korenje draginje surovega masla.

„Veš kaj, moja ljubā... Zato, ker nisi krava, temveć svinja, te bom obesio takoj na ta-le tram.“

Vzel sem vrv iz ćepa in škođećljno opazoval, kako je žival bledeala.

„Vi me ne smete vesiti. Tako postavie še ni. Stojim pod zašćito države.“

„Seveda, ljubā moja! Ampak će državu unićujuć, ima država pravico, da te kaznuje.“

Medtem, ko sem pripravljao vrv in lovil kravo za rogove, se je ona tako prestrašila, da je iz vseh seskov njenega bogatega vimena curjalo mleko.

„Za Boga“, je zavpila, „le vzami ga in, će hoćeš, brezplaćno.“

Izpustila je vse mleko ta bojeća neumna krava.

Postavio sem pod njo posode in piskre, katere sem našeo v blićini, a mleko je teklo, brizgalo in se penilo kakor Niagara.

Gospodarski razvoj Evrope.

(Iz knjige Seignobos, Histoire contemporaine depuis 1815, Pariz 1904.)

Francija. Francija je prva dežela, ki je skušala slediti Angliji v njenem gospodarskem razvoju. Od l. 1875 se peča z veliko industrijo in še v zadnji četrti devetnajstega stoletja je bila v svetovni industriji in trgovini na drugem mestu, takoj za Anglijo. Danes je Anglija pač še na prvem mestu, toda Francoska se je našla na četrtem; prehitela jo je Nemčija in Združene države. Sicer ne uvaža in ne izvaža nič manje; njena industrija in trgovina ne pada, ampak od leta do leta prav neznatno raste, toda v ostalih zapadnih državah napreduje mnogo hitreje. To gospodarsko opešanje Francije so povzročili različni vzroki.

Francosko prebivalstvo ni skoraj nič narastlo; razlika med številom rojenih in številom umrlih ni tako znatna, kakor v drugih deželah; postopoma se zmanjšuje in sicer hitreje nego v deželah, kjer se tudi opaža podoben nazadek. Število francoskega prebivalstva je skoraj negibljivo, da, v gotovih letih je padlo po 10 od vsakih 10.000 prebivalcev. Francija bi ne imela dovolj delovnih moči, ko bi ne prihajali delavci iz ubožnejših in bolj obljudenih pokrajin; na Francoskem se nahaja 400.000 tujih delavcev, večinoma italijanskih in belgijskih. Zato se iz Francije le malo izseljujejo; število francoskih izseljencev, ki je iznašalo še l. 1889 31.000, je padlo l. 1893 na 5586.

Francoska nima trgovskih zastopnikov za dežele, kjer se spečuje njeno blago.

Francija nima premoga*). Iz lastnih premogokopov dobi 32 milijonov ton, a iz inozemstva uvaža 8 do 10 milijonov ton, kateremu naraste cena vseled transportnih izgub. Vsled tega ne more ustanavljati enih veleindustrijskih podjetij z parnimi stroji, ki zahtevajo mnogo premoga.

Francija ni dežela podjetnih velekapitalistov. Na Angleškem sestoji družba iz neznatne manjšine zelo bogatih ljudi in ogromne večine plačenih ljudi; vsak človek hrepeni, da si pridobi čim več premoženja. Na Francoskem je velika večina prebivalstva kmetov, malih grajščakov ali najemnikov; tudi velika večina meščanov poteka z kmečkega rodu in ima

*) Razumljivo je, da se je v svetovni vojski šlo Franciji za življenje in smrt, ker so Nemci nameravali anektirati na premogu najbolj bogate severofrancoske pokrajine. Pa tudi borba za Alzacijo-Loreno ima poleg svojih idealnih strani važne gmotne interese. V Alzaciji-Loreni se nahajajo veliki premogovniki, ki bodo sedaj zelo dvignili industr. moč Francije. (Op. ured.)

interese na deželi. Francoz živi nenavadno skromno in štedljivo; ni dežele, kjer bi bila štedljivost tako v navadi kakor v Franciji. Ogromno bogatstvo Francije sestoji tedaj v prvi vrsti iz množine malih, posameznih prihrankov. Nekoč so pravili, da je Francoz po sousu (vinarju) zbiral denar v »volneni nogavici«, ki mu je bila hranilnica. Danes Francozi nalagajo svoji prihranke tako, da jim »nosijo«; vendar pa ne zaupajo industrijskim in trgovskim podjetjem, ker se jim dozdeva, da je nevarnost izgube prevelika. Raje kupujejo državne rente, dasi ne prinašajo mnogo, ali se za nje vendarle ne trebajo bati; kupujejo tudi tuje vrednostne papirje, ki jih na Francoskem prodajajo z dovoljenjem vlade, kakor tudi obligacije velikih podjetij, kot je na pr. suezki prekop, kjer zaupajo v garancijo države. Francija je dežela, kjer se najlažje dobe notranja posojila in kamor se tuje vlade najraje obračajo, če si ne morejo izposoditi denarja doma. Posojila nekoliko milijard, kot je na pr. rusko, so bila skoraj popolnoma najeta v Franciji.

Nasprotno pa je Francija ena izmed onih civiliziranih držav, kjer si industriji, trgovci in kolonisti z največjimi težavami pridobe denarna sredstva. Zasebniki jih ne posojujejo in velike banke se ne pečajo z podjetji kakor angleške in nemške.

Francoska ima posebno mesto v gospodarskem razvoju, ki nagloma odpravlja zunanje razlike, katere so ločile dosedaj razne nerednosti. Samo posamezni premogovni kraji, severne pokrajine, departement Pas de Calais, premogovna kotlina Saint-Etienne so podobni preobljudenim »črnim krajem« Anglije in Nemčije. Vceloti ima Francija malo obljudenost (72 prebivalcev na kvadratni kilometer); število mestnega prebivalstva raste, kakor povsod, na račun dežele, toda razvoj je počasnejši kot drugod. Francija je imela l. 1900 samo 15 mest, ki imajo čez 100.000 prebivalcev. Mestnega prebivalstva je bilo 14 milijonov napram 24 milijonom kmečkega prebivalstva.

Poljedelski pridelki tvorijo več kot polovico celokupnih francoskih dohodkov, in sicer žito, sadje, zelenjava ter vino. Žito se potroši v Franciji; fina vina — zlasti šampanjko, bordojsko in burgundsko — ter konjak, so na boljšem glasu kot podobni pridelki drugih dežel in se prodajajo dražje v tujino. Zelenjava in sadje so pošiljala zlasti v Anglijo.

Tudi v industriji je postala Francija posebnost z ozirom na izdelovanje izbranih in razkošnih predmetov Lijonska svila, fino sukno z Roubaiss in Tourcoinga, čipke z Puy, valencienke in

čipke alenconske, pohištvo iz Nancyja in Pariza, dragulji in ženski modni predmeti pariškega izdelka, so v tujini na glasu najboljših na svetu. Ampak izdelovanje in izvoz teh predmetov oskrbujejo deloma tujci, ki se ne boje za svoj kapital v tujini. Ker ni mnogo francoskih agentov, izrabljajo priložnost njihovi tekmeči, zlasti Nemci, ki ponujajo svoje izdelke kot francoske.

Dohodki, katere je Franciji prinesel glas dobrega ukusa, pa ne teko samo iz trgovine. Francija je tudi prva dežela nasvetu v literarni, slikarski in kiparski umetnosti; francoski pisatelji, umetniki in izdajatelji dobivajo iz tujine znatne zneske. Pariz je veliko mesto veselice, proslulo po celem svetu. V Franciji je bivanje posebno prijetno, ker ima mnogo zgodovinskih spominov in veliko naravnih lepot; tudi francoska kuhinja je na dobrem glasu. Francija vabi mnogo tujcev, ki potrošijo ogromno denarja, dasi ni urejena za tujski promet tako kot Švicarska ali Italija.

Najboljši klienti Francije so prebivalci bogatih dežel, Anglije in Združenih držav, kjer je uporaba luksorijoznih predmetov zelo razširjena. Tretjina celokupnega francoskega izvoza gre na Angleško, v državo, ki ima veliko carino. V Združenih državah je carina še mnogo višja, vendar ni mogla zabraniti uvoza razkošnih predmetov francoske provenijence v to državo.

Razne vesti.

Število sekvestriranih posestev v našem kraljevstvu znaša okrog 1500. Od teh je največ zemljišč (911), potem industrijskih podjetij (300), trgovskih podjetij (70) ter nekoliko drugih objektov.

Pegasti legar se je silno razširil v guberniji Kamenec-Podolskij. Dnevno zboli preko 500 oseb. Število obolelih je znašalo že pred par dnevi 25.000.

Čehi in Slovaki Iz čeških listov povzamemo, da je analfabetov med Čehi 1 odstotek in med Slovaki 85 odstotkov.

Analfabetizem v Bosni in Hercegovini. Po najnovejši statistiki je v Bosni in Hercegovini približno 87 odstotkov analfabetov in sicer moških 82%, ženskih 93%. Po veri jih je največ med mohamedanci (94%), potem med pravoslavni 89%, med katoliki 77%. Po starosti odpada na prebivalce od 7—20 let 87%, od 21—31 let 85% in čez 30 let 89%. Glavno mesto Sarajevo ima 42% in Mostar 47% nepismenih. Širom Bosne in Hercegovine se razvija živahno delo za pobijanje analfabetizma, ki kaže prav lepe uspehe.

Tasa Milenković.

Vaška slika.

(Dalje.)

— O Mato, — je rekla enkrat starejša sestra bratu.

— Slišim, Mara...

— Kaj dela naš oče z nami?

— Bog ga naj razume...

— Kaj ko bi zbežali?

— A kam?

— V Rajjo, k stricu Pantelji...

— In če nas najde?

— Ne bo...

— Bo zares...

— Zbežal sem nekoč v Kumodraž. Vem, da me je takrat našel in pretepel...

— Veš, Mato, pa pojdimo k teti Stoniji v Parcovo. Ona je ljubila našo mamico, pa nas bo sprejela. Poyemo ji vse, prav vse, kako dela z nami...

— Naša mamica... ponovi tiho Mato. Vzdihe globoko. In naenkrat so vsi trije zajokali. Spomnili so se na svojo mater, ki jih je že davno zapustila...

Ko so še bili majhni, jim je mamica pripovedovala, da se duše umrlih preselijo gori nad zvezde — k Bogu. Sedaj, ko jih je oče podil na dvorišče, so večkrat sedeli na kamnu pred žitnico. Svoje solzne oči so upirali gori k zvezdam. Dolgo so molče strmeli na nebo, a solza za solzo je kapljala iz oči... Večkrat jih je našla tako jutranja zora.

Že dvakrat je bil zbežal naš Mato. In vselej ga je oče s pomočjo vaških županov spravil

domov. Seveda je bilo takrat še hujše zanj... Vrgel ga je na zemljo in ga teptal z nogami po trebuhu, da mu je udarila kri iz ust.

Naslednjega dne, ko ga je oče drugokrat spravil nazaj, je prišel Mato nevesel pred hišo. Tako mlad fantič, pa se je držal zamišljeno kot starec...

— Kje si bil, Mato, — ga je vprašala starejša sestra.

— V krčmi.

— Je-li oče tam?

— Da.

— Kaj dela?

— Pijejo alvaluk*).

— Čemu?

— Oče je prodal ovce. Sedaj bo prišel Pera Zolja, da jih odžene.

Otroci so zajokali. Odšli so za hišo, kjer je bil hlev za ovce. Stopili so med nje, jih božali in poljubljali po čelu in po vratu. A ovce, kakor da bi razumele njihovo žalost, so lizale otroške dlani.

V resnici, ni trpelo dolgo, pa je prišel Peter Zolja in odgnal ovce.

Mara in Jela ste se dušili od joka. Oče je stopical po dvorišču in vpil. Zahteval je žita. One sirote so se skrile izza prazne žitnice in neprenehoma ječale...

Dr drugega dne je Stanić naložil na voz tisto malo žita, kar še je ostalo in se peljal v Belgrad. S seboj je vzel tudi sinka Matijo...

V Belgradu je prodal žito nekemu prekupcu takoj na koncu mesta, pa se je vrnil v gostilno čiča Dimče. Tu je pijančeval vse do noči.

*) Turški izraz za navado, da se pije po kupčiji („likov“).

Ko se je že zmračilo, se je podal domov. Od Belgrada do vasi Pavle je psoval in tepel otroka, da je postal že brez čuten...

Pavle je, kakor smo že omenili, razprodal vse svoje pridelke.

Čez nekaj dni se je zopet vrnil pijan iz gostilne. Zaprl je vrata, pa se je spravil nad otroke.

— Boga vam vašega, je vpil pijani oče, kmalu vam prodam še hišo in slivnik. Ne bodete se več vlačili tu naokrog. Razpodim vas nage, pa pojdite, kamor hočete... Živina...

Otroci so jeli vriščati. Komaj so ušli iz hiše na dvorišče. Stanić je skočil za njimi in tolkel, kjer mu je prišel kdo pod roke.

Pravijo, da je nek mimogredoči kmet zavpil Staniću:

— Ej, Pavel, nesrečnež... Ubil boš to ubogo deco. Kaj, ko ni nikogar, da psa pretepe... Siromašni otroci...

Naslednji dan je Stanić spet pohajkoval po vasi in se končno zatekel v krčmo, da — pije.

Otroci so bili v hiši, sedeli kraj ognjišča in se pogovarjali...

— Oj Mara...

— Slišim, Mato...

— Veš, kaj...

— Kaj?

— Umoril ga bom.

Mato ni povedal koga. Zamislil se je. Obe deklici ste prestrašeno skočili in molče odšli po treske v drvarnico...

(Dalje prihodnjik.)

Zakaj še ni stopil v veljavo mir z Nemčijo. Versaillski mir bi imel stopiti v veljavo že pred par tedni. Toda stvar se je zavlekla in vlada še danes stanje premirja. Nedavno je antanta odredila, da nemška delegacija podpiše protokol o izmeni ratifikacij in se je že odredil 1. december kot dan, ko stopi mirovna pogodba v veljavo. Toda nemška delegacija nepričakovano zapustila Pariz in ni podpisala protokola. Kot vzrok se navaja, da je v protokolu določba, po kateri si Francija pridržuje pravico svobodnega vpliva, ako bi Nemčija ne izpolnila vseh pogojev. Ta klavzula pa je bila znana že prej in čemu ta nepričakovani odhod nemške delegacije? »Temps« domneva, da ima ta dogodek temno politično vzdušje, opor na veliko monarhistično propagando v Nemčiji in mogoče je tudi v zvezi z vedenjem ameriškega senata, ki noče ratificirati versaillskega miru in ne odobrava popolne razorožitve Nemčije ter konsolidacije sedanje vlade.

Admiral Horthy grozi Čehom. Poveljnik madžarske narodne vojske admiral Horthy zbira na čehoslovaški meji močne vojaške oddelke. Njegov namen je, provaliti na Slovaško in doseči skupno mejo z Poljsko ter ločiti Rumunijo od Čehoslovaške. Na Čehoslovaškem je bilo tajno mobilizirano vse moštvo do 33 leta; večina polkov je že odšla na slovaške meje.

Kramarž o Rusiji. Bivši čehoslovaški ministrski predsednik dr. Kramarž, o katerem smo poročali, da ga razne ruske stranke kandidirajo za političnega voditelja nove Rusije, je izjavil povodom svojega potovanja v Rusijo: Za slučaj, da bi zavezniki ne pomagali dejansko Kolčaku in Denjikonu, obstoja nevarnost, da bi se protiboljševiki v skrajni stiski naslonili na Nemčijo in Japonsko, da zrušijo boljševizem in da omogočijo vpostavitve čim tesnejših zvez med temi tremi deželami. V okolici generala Denjikina obstoja germanofilska in caristična manjšina, katera bi, ako dobi oblast v roke, sprejela pomoč Nemčije in Japonske. V vsakem slučaju sta Kolčak in Denjikin doslej še odklanjala pomoč Nemčije in nelojalnost napram zaveznikom.

Primorski begunci antantnim državnikom. Begunci iz Primorskega so odposlali Wilsonu, Clemenceauju in Lloyd Georgen sledeči brzojav: Begunci Primorja od Soče do Bojane najodločneje protestirajo proti izjavam italijanskih zastopnikov, ki zahtevajo strategične meje napram Jugoslaviji. Ona doslej ni grozila Italiji in ni si prisvajala njenega ozemlja, marveč je mirno prenašala vse njene izzivanje, za-

upajoč v pravicoljubnost mirovne konference. Ampak naša potrpežljivost in samozatajevanje je že dosegla višek. Zato zahtevamo — samo da ne pride do spopada — celo Primorje od Soče do Bojane s vsemi otoki. Tu je v absolutni premoči jugoslovanski avtohtoni živelj in Italijan je na tem ozemlju zgolj od Avstrije protežirani naseljenec. Meje rimskega imperija so imperijalistična sanja in njihov cilj je le nadaljnje požiranje naših lepih krajev. Mi ne zahtevamo ničesar, kar je italijansko, svoje pa bomo branili in za svoje bomo padli vsi do zadnjega. Zato dajte nam Gorico s Krasom, dajte našo Istro, ne dotikajte se naše Reke, Dalmacije in otokov, ker brez tega ni Jugoslavije. Mi želimo živeti in kdo nam hoče iztrgati te kraje zavoľo strategičnih meja, ta je zločinec na komaj rojeni Jugoslaviji in bo odgovoren človeštvu, pravdi in zgodovini.

POSOSJILNICA V GORNJI RADGONI registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Hranilne vloge sprejema od vsakega in njih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštnega čekovnega urada v Ljubljani štev. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposužuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje svoj dolg pri Posojilnici naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 K. Prošnje za vključbo novih kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure so vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. ure dopoldne. Ako pa pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajajo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne.

Uradni prostori so v lastni hiši, Glavna cesta, štev. 14, tik kolodvora.

Kmetje, pozor! žganjarske kotle

prvovrstne in trpežne
kupite najceneje pri
znani tvrdki

Demetrij Glumac
kotlar v Mariboru,
Kaserngasse 9.

Brata Vošnjak = Ptuj.

Podplati, zgorno in notranjo usnje, usnje za konjsko opravo in za gamaše, kruponi za gonilna jermena, boks, ševro, ševret. Najboljši čevlji vseh vrst. Gamaše. Vse čevljarske potrebščine.

Nakup surovih kož.

Jajca

sveža kupi v vsaki množini in prosi za ponudbe
eksportna trgovina **Ed. Suppanz, Pristova, Slovenija.**

ČEVLJE

moške in ženske, fino in
zajamčeno pristno ročno
delo, krasne ameriške
fazone, najboljša rujava ali črno usnje
pristni, trpežni podplati, razpošilja po
K 280— in K 360—; krasne boks čevlje
po K 400— par veletrgovina z čevlji

R. Stermecki, Celje št. 303

Slovenija.

Naročite cenik!

Ceneje kakovosti od K 150— naprej.

Opekarna v Črešnjevcih

(Gornja Radgona)

**priporoča različno opeko
izvrstne kakovosti po najnižjih
cenah.**

**Dobi se v vsaki množini. Opeka se prodaja
brez kompenzacij in se plačuje v jugo-
slovanskem denarju v pisarni opekarni
v Črešnjevcih.**

Inserati v „Murski Straži“ imajo velik
uspeh, ker je list zelo razširjen.

Miši - Podgane stenice — ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porab-
ljate moja najbolje preizkušena in splošno
hvaljena sredstva kot: proti poljskim
mišim K 6—, za podgane in miši
K 6—, za ščurke K 7—, posebno
močna tinktura za stenice K 6—, uni-
čevalce moljev, prašek za uši v obleki
in perilu, proti mravljam, proti ušem
pri perutnini K 5—, prašek proti
mrčesom K 5—, mazilo proti ašem
pri ljudeh K 4—, mazilo za uši pri
živini K 3—, tinktura proti
mrčesu na sadju in zelenjadi (uničeval-
cev rastlin) K 3—. Posilja po po-
vzetju Zavod za ekspert

M. Jünker, Zagreb 46, Petrinjska ulica 3

Garje,

srebetico, kraste, lišaje uniči pri človeku
in živini mazilo zoper srebetico. Brez
duha in ne maže perila. 1 lonček za
eno osebo 6 K. Po pošti 7 K, poštnine
prosto. Prodaja in razpošilja s pošto
lekarna Trnkoczy v Ljubljani,
Kranjsko. 30—27

Obi. konces. informačni zavod

Drago Beseljak

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5

dobavlja vse kreditne in privatne

informacije v tu- in inozemstvu.

V abonementu ter posamezno

cene zmerne.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z o. z.

se usoja naznaniti, da je začelo poslovati v

Ljubljani, Sodna ulica štev. 2.

Mariboru, Viktringhofova ulica št. 34.

Tehnični ravnatelj: **autor. civ. inž. Václav Fidrhel.**

Komercialni ravnatelj: **Viktor Kukovec.**

Odd. I. Projekti, proračuni. Nasvetovanje in zastop. Presoja in stavbno nadzorstvo. Izvršitev zgradb.

Odd. II. Vodne gradbe; izraba vodnih sil, elektrarne, električna instalacija; poljedelska melioracija; kanalizacija in vodovodi.

Odd. III. Beton, železobeton. Železne konstrukcije.

Odd. IV. Železnice, ceste, predori, mostovi.

Odd. V. Industrijska in gospodarska poslopja.

Odd. VI. Komercialno razpečavanje gradiva, orodja, strojev in industrijskih
tvarin.

naj se obrne vsak po podatke in navodila le na eno izmed podružnic podpisanega urada, ki se nahajajo doslej že v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Celju. — Državna posredovalnica za delo v Ljubljani.

Demobilizacijsko blago. Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo v Ljubljani ima med demobilizacijskim blagom naprodaj zlasti sledeče: Nekaj pločevinastega in kotnega železa, večjo množino voz in tudi samo železje razbitih voz, veliko množino 2 mm žice, starih rabljenih železnih obročev, starih pil in nekaj jermenic. Večina tega blaga je spravljenega v saperskem skladišču na Friškovicu v Ljubljani, le železni obroči so v škofjeloškem skladišču. V Zalogu je med staro bodečo žico tudi nekaj take, ki je porabna za ograjo. V jugoslovanski milarni v Sp. Šiški je večja množina trdega špirita in še precej praznih zabojev. V Škofji Loki in v Zalogu so še velike množine starega železa, ki se oddaja veleindustrijam v ta namen, da je prelije. Kdor reflektira na to železje, naj si je hitro ogleda in, če najde kaj primerne, takoj prosi zanje. Ogled saperskega skladišča in jugoslov. milarne je dovoljen samo proti vstopnici, ki se dobi v pisarni Gospodarske komisije, Sodna ulica 1, pritličje.

Glede oddaje sekvestriranih posestev v najem nam piše nek viničar med drugim: Na mesto agrarne reforme je prišlo še hujše. Okrajna glavarstva so oddala sekvestrirana posestva v najem prosilcem, ki so pravočasno vložili kolekovane prošnje. Rok za prošnje pa je bil tako kratek in tako pomanjkljivo razglašen, da so zvedeli zanj vsi drugi, le tisti ne, katerim bi ta ugodnost vsaj nekoliko izboljšala težke življenske razmere. Viničarjem se samo obljublja, a ničesar ne da. Siužimo le 3—4 K dnevno, plačujemo pa živila po najvišji dnevni ceni, če jih sploh dobimo in če jih — moremo kupiti. O obleki niti ne govorimo. Menda razcapani in bosi lažje delamo propagando za sedanje kapitalistično vladol!

Slovensko šolstvo v Trstu. Listi beležijo radostno vest, da je italijanska vlada vendarle dovolila otvoritev slovenske ljudske šole v Trstu. V Ciril Metodovo šolo pri Sv. Jakobu se je vpisalo nad 1200 šolobveznih otrok. Za vse te šolarje ne bo prostora v Šentjakobski šoli in bo vlada morala dovoliti otvoritev vzporednic na Agnedotu.

Tržaški škof dr. Karlin je moral kot Slovenec zapustiti svoje mesto. Za tržaškega škofa je bil imenovan nek Italijan. Dr. Karlin se je preselil v Jugoslavijo in bo prevzel vodstvo zavodov Sv. Stanislava pri Sv. Vidu nad Ljubljano.

Gornja Radgona. V tujakšnji gostilni Vavpotič se je nabralo za „Radg. Sokola“ 90 K. Prisrčna hvala!

V Slovenjgradcu sta ustanovila gg. Andrej Oset in Franjo Cajko trgovino z vinom. Ker je to prva slov. vinska trgovina v Slovenjgradcu in ker bosta imela na zalogi res pristna štajerska, banatska in dalmatinska vina, priporočamo to narodno vinsko trgovino vsem gostilničarjem in drugim najtopleje. Opozarjamo na današnji inserat.

Domače vesti.

Radgona. Telovadno društvo »Sokol« vabi vse redne in podperne člane ter somišljenike, da se udeležijo izrednega občnega zbora, ki se vrši v soboto dne 20. decembra 1919 ob 20. uri v prostorih gostilne Vavpotič v Gornji Radgoni. Spored: 1. Dopolnilna volitev odbora. 2. Ustanovitev dramatičnega pododseka. 3. Slučajnosti. Pripomni se, da je telovadba redno vsak torek in petek ob 19. uri (7. zvečer). — Odbor.

Gornja Radgona. Ustanovilo se je društvo »Narodna obrana«, katerega delokrog se razteza na obmejne pokrajine ob Muri in sicer na ves gornjeradgonski okraj, dele cmureškega in radgonskega okraja, ki imajo pripasti naši državi ter celo Prekmurje. Društvo, ki je nepolitično in nestrankarsko, ima namen, reprezentirati in voditi obrambo narodnih meja, kjer je gospodarski in raznarodovalni vpliv nemštva še vedno precej močan ter oživljati narodno zavest med obmurskimi in prekmurškimi Slovenci. »Narodna obrana« bo imela v razvidnosti vse narodne potrebe in zahteve te pokrajine, izročala bo želje obmejnega prebivalstva, v kolikor imajo splošno naroden pomen, pristojnim oblastem in izvoljenim zastopnikom ljudstva, podpirala bo boj javnosti proti tihotapstvu, verižništvu in javni korupciji, ki cvete zlasti na meji; zbirala bo statistične podatke o posestnem stanju in sestavila kataster v rokah tujcev se nahajajočih posestev v teh krajih in dajala narodno zanesljivim interesentom tozadevno brezplačna pojasnila ter sploh vodila gospodarsko in prosvetno

osamosvojitve slovenskega življa na narodni in državni meji. — Tako društvo je bilo zelo potrebno in njegovo ustanovitev najtopleje pozdravljamo. Pripomni se, da je gornjeradgonska »Narodna obrana« popolaoma samostojno društvo in se ne sme smatrati kot podružnica mariborske »Narodne obrane«. Slednja je imela podružnico v Radgoni, ki pa je vsled nastalih razmer likvidirala in je njene agende v razširjenem obsegu kakor tudi njeno premoženje prevzela v sinislu pravil novoustanovljena »Narodna obrana« v Gornji Radgoni. Člani radgonske podružnice se bodo v smislu sklepa likvidirajočega odbora in pritrditve odbora novega društva smatrali kot člani »Narodne obrane« v Gornji Radgoni, ako pravočasno ne javijo izstop iz društva. Vabimo vse obmejne Slovence in Slovenke, tako na Štajerskem bregu Mure kakor v Prekmurju, da pristopajo v velikem številu k »Narodni obrani«. Člani — ustanovniki plačajo enkrat za vselej 100 K, redni člani letno 6 K. Prijave sprejema društveni tajnik g. dr. Drenovšek (notarska pisarna v Gornji Radgoni), ali blagajnik g. Neudauer (posojilnica istotam) ali pa uredništvo »Marske Straže« v Radgoni. — Prvo hvalovredno delo »Narodne obrane« je bilo, da pripravi obmejno prebivalstvo za komisijo za določitev meja. Zbrale so se resolucije vseh obmejnih občin, ki zahtevajo, da vlada takoj ukrene vse potrebno in izražajo tozadevne zahteve obmejnih Slovencev.

Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni nas je prosila, da bi objavili sledeče pojasnilo: Zadnji čas so gotovi ljudje začeli na vse mogoče načine hujskati in agitirati proti Gospodarski zadrugi. Da bodo se kapitalisti in ljudje, ki so do sedaj živeli od krvavih žuljev naših ljudi, vzdignili z vso močjo proti taki domači organizaciji in poskušali zopet vsužnjiti našega kmeta in delavca, to je bilo pričakovati in na to smo opozarjali naše člane že na ustanovnem občnem zboru. Koliko je storila naša zadruga do sedaj za naše ljudi, ne bomo naštevali, ker je to našim članom gotovo znano. Navedemo naj samo par primerov. Takej, ko je zadruga otvorila svojo trgovino, je padla cena kavi v Gornji Radgoni od 80 na 60 kron. Pred kratkim je dobila zadruga nekoliko soli, ki jo prodaja po K 2.90, dočim prodaja nek trgovec sol, ki jo je dobil isti dan in po isti ceni, za K 3.40 za kg. Da ni mogla dobiti zadruga večje množine soli, bi se tudi našli vzroki povsem druge kakor to trdijo ljudje, ki agitirajo proti zadrugi. Da pa ima zadruga sladkor za prekmursko aprovizacijo in za aprovizacijo Radgene, za svoje člane v ljutomerskem glavarstvu pa ne, je vzrok ta, da nam je poveril komisariat za Prekmurje aprovizacijo vsega Prekmurja in naroča večino blaga komisariat sam, dočim je na našo tozadevno prošnjo izjavilo okrajno glavarstvo v Ljutomeru, da je z dosedanjim razdeljevanjem aprovizacijskega blaga zadovoljno (potom trgovcev) in torej blaga, ki ni bilo do sedaj v prosti trgovini, nismo dobili nakazane po tem glavarstvu. Vendar pa so naši člani lahko zagotovljeni, da bomo tudi v tem oziru poskušali doseči za naše člane vse, kar bo le mogoče in tako vsaj deloma vplivati na cene tudi v ljutomerskem glavarstvu. Člane in prijatelje naše zadruge pa prosimo, da nam uaznanijo vsakega, ki bi poskušal razširjati o zadrugi kake vesti, ki bi lahko škodovala zadrugi na ugledu in dobrem imenu, da si poiščemo sodnijskega zadoščenja.

Gospodarstvo.

Cene usnju. „Uradni list“ objavlja naredbo deželne vlade, s katero so se določile cene surovim kožam, usnju in usnjenim izdelkom. Za podplate so določene cene za kg od 44—84 K, za rjavo zgornje usnje 84—95 K, za črno zgornje usnje 76—87 K, za telečje zgoraje usnje 117—125 K.

Nova trgovska pogodba s Čehoslovako. „Politika“ poroča, da je naša država sklenila s čehoslovako novo trgovsko pogodbo in sicer pošljejo Čehoslovaki nam 1000 vagonov sladkorja, dobe pa od nas za vsak kilogram sladkorja 3 in pol kg pšenice. Za nadaljnjih 400 vagonov sladkorja zahteva čehoslovaska republika za vsak kilogram sladkorja 1 kg mesa žive teže. Za vse blago, ki se izvaža v Jugoslavijo, plača čehoslovaska sama izvozne pristojbine.

Cena nemškega in avstrijskega denarja. V Ženevi v Švici se plačuje za 100 nemških mark 10 frankov, za 100 avstrijskih kron pa samo 2 franka 75 centimov. Kdor plačuje v Avstriji z francoskim, angleškim ali ameriškim denarjem, dobi razne vrednostne predmete po neverjetno nizkih cenah.

Razgled po svetu.

Avstrija pred katastrofo. Dr. Renner je te dni odpotoval v Pariz, da izposluje avstrijski republiki živila in kredit. Pred odhodom je izjavil o položaju avstrijske republike: Čez tri tedne bo Avstrija brez kruha in moke. Avstrijska krona je tako padla, da ne dobi vlada za avstr. valuto ne žita, ne drugih živil. Ako bo njegova intervencija v Parizu brez uspeha, si ne bo upal nazaj na Dunaj. Nobena vlada ne more prevzeti odgovornosti za nadaljnje vodstvo poslov, ako ve, da bo čez par dni več milijonov ljudi brez vsega. On apelira na antanta in njeno človekoljubje, naj ne pusti, da bi grmade ljudi umirale na način, ki je brez primere v 20. stoletju krščanske civilizacije. — Nemško časopisje upa, da bo antanta obvarovala Avstrijo pred popolno katastrofo. Zatrjuje se, da se bo Renner pogajal z antanto o sledečih točkah: 1. Jeli antanta pripravljena podpirati finančno in gospodarsko neodvisno Avstrijo in sicer v taki meri, da bo lahko obstojala? 2. V nasprotnem slučaju, kaj namerava storiti antanta, ako sedanja vlada

izjavi, da ne more voditi državnih poslov in da demisionira? 3. Če antanta želi, da se Avstrija pridruži neki drugi gospodarski skupini, pod katerimi pogoji bi se to moglo zgoditi? — Dr. Renner se namerava na potu iz Pariza oglasiti tudi v Pragi, v svrhu gospodarskih pogajanj s Čehoslovako. Dunajsko časopisje pričakuje tudi iz Prage ter iz Jugoslavije človekoljubno roko. — Istočasno pa nemškonalionalni graški listi udarjajo v stare strune sovraštva napram Slovanom ter sanjajo o razpadu kraljevstva SHS...

Jugoslavija v zvezi narodov. Jugoslovanska delegacija je podala izjavo za vstop v zvezo narodov.

Rumunija je podpisala mirovno pogodbo. Kakor Jugoslavija, se je udala tudi Rumunija ter podpisala saintgermainsko mirovno pogodbo, vse njene dodatne konvencije, dalje mirovno pogodbo z Bolgarijo in dogovor o varstvu manjšin v Rumuniji z že znanimi izpremembami.

Čehoslovaska. Tudi na Čehoslovaskem so dobili ministrsko krizo, ki utegne trajati delj časa. Narodni socialisti, katerih vodja je znani politik Křofač, so izstopili iz vladne koalicije. Vzrok je spor med narodnimi socialisti in socialnimi demokrati. Narodni socialisti so zahtevali, da ima vlada potrditi nov zakon, vsled katerega niso veljavne odpustitve nameščencev in delavcev iz službe, ako so bile izvršene zato, ker ni posameznik hotel vstopiti v kakemu društvu političnega, gospodarskega ali strokovnega značaja. Socialni demokrati so odločno odklonili ta predlog, ker je bil indirektno naperjen proti njihovi organizaciji. Vsled tega je došlo k razkolu. Narodnosocialistični ministri so izstopili. Predsednik Masaryk je poslal ministr. predsedniku Tusarju posebno pismo, kjer ga pozivlja, da stori vse mogoče, da se ohrani koalicija. — Na Českem nameravajo še pred volitvami v narodno skupščino predložiti zakonski načrt o ločitvi cerkve od države.

Poležaj v Italiji. Nemiri v Italiji, o katerih smo poročali v zadnji številki, so ponehali. Niti se trudi, da utrdi svoje stališče s sestavo koncentracijskega kabineta Socialisti odklanjajo vsak kompromis. Predložili so resolucijo, ki se glasi: »Komora priznava organizacijo suverenih delavskih svetov, po vzorcu tistih, ki so bili ustanovljeni pred dvema letoma v Rusiji. Komora priznava potrebo, da takoj prizna vlado federativne republike sovjetov v Rusiji in da stopi z njo v svobodno in trgovske zveze«. Nitti je v senatu slikal položaj v Italiji precej optimistično. Opozarjal je na nemire in stavke v Angliji, združenih državah in v nevirialnih deželah. Italiji po njegovem mnenju ne grozi revolucija.

D'Annunzio — Nikita. D'Annunzio se pripravlja na nove aventure. Poročajo, da je z njim v zvezi tudi črnogorski lisjak Nikita, ki je pred par dnevi zapustil Francijo in se zatekel v Italijo. Mogoče je, da bo Italija »iz rodbinskih ozirov« podpirala Nikitino pustolovstvo. Glasom nekaterih vesti so laške čete, ki bodo šle z Nikitom v Črno goro, že pripravljene za pohod. Na severni strani Jadrana bo osvajal jugoslovanske kraje „upornik“ d'Annunzio, na jugu pa izdajalec Nikita, kateremu se cede sline za izgnanim kraljevskim prestolom. Čez vse to pa bo pokrila plašč Italija, ker si na drug način ne more pridobiti nadvlade v Jadranu in prvenstva v Sredozemskem morju.

Kako je z Rusijo? Še pred par tedni so stale Judeničeve protiboljševiške čete pred Petrogradom. Ves civilizirani svet je pričakoval, da bo Kolčakova in Denikinova akcija uspela in da pride v Rusiji do restavracije meščanske vlade z demokratiziranim programom. Boljševiki pa so nastopali z veliko protiofenzivo in potisnili Judeničeve čete daleč od Petrograda, slednjič so se morale umakniti na Estonko, kjer so jih razorožili. Tudi na južni fronti in pa v Sibiriji so se izjavila protiboljševiška podvzvetja. Sovjetska vlada je istočasno sporočila vsej Evropi, da hoče živeti v miru z vsemi državami in stopiti v kulantne trgovske stike. Pričela so se takoj pogajanja, ki še niso končana. Prvi so bili proti intervenciji v Rusiji — Angleži, praktični trgovci. Pridružili so se jim kmalu potem Francozi, ker je Ljening baj obljubil, da poplača predvojne dolgove, a teh ima Francija na Ruskem več milijard. Tudi Amerikanci so se že jeli pogajati. Ljening hoče rekonstruirati sovjetsko vlado ter pritegniti k sodelovanju tudi manjševike in ostale ljudske stranke. Verjetno je, da bo sovjetska Rusija sprejeta v zvezo narodov. Te dni se vrše v Jurjevu pogajanja Rusov z Estonci. Vsekakor se mora priznati, da so si boljševiki uirdili stališče tako, da ni pričakovati zaenkrat nobenih temeljnih sprememb in preobratov v evropski Rusiji.

Listnica uredništva.

Lešane. Glede dobave lanenega semena se obrnite na tovarno Zabret in comp. v Kranju (Kranjsko).

Poslano.

Gospodu Antonu Ivniku, poštnemu uradniku v Radgoni, čestitajo najiskrenejše k njegovi zaroki tovariši in tovarišice iz ljutomerskega okraja.

3gubljeno

še ni, ako si poprej ogledate zalogo in cene pri

Prvi Jugoslovanski manufakturni trgovini Janko Cizej poprej Warbowatz Radgona, Dolga ulica,

Mariborska eskomptna banka podružnica Murska Sobota

Centrala v Mariboru.

Sprejema vloge na knjižice, ter jih obrestuje po **3 % čistih**, ter vloge na tekoči račun po dogovoru.

Dovoljuje vsakvrste trgovske kredite. — Zamenjuje tuj denar po najugodnejšem kurzu. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najkulantnejšimi pogoji.

Uradni prostori v občinski hiši v I. nadstropju.

Absolvent kmetijske šole išče primerno službo; star 24 let, samski, energičen in v tej stroki dobro izurjen, z dobrim izpovedjem. Naslov se izve pri upravnistvu „Murske Straže“.

Strekovecča prodajalca in mlad predajalec, večsta slovenskega jezika, je dobro vpeljana v mešani stroki išče s I. presilcem službe. Vprašanja iz prijaznosti pri agenturi **Karel Rayer, Maribor**, Tegethofova ulica 57.

Dobro renomirana trgovina (ali trgovski lokali) v prometnem kraju Slovenije, se v najem. Cenjene ponudbe se presli pod šifro „Spomlad 926“ na upravnistvo „Murske Straže“.

Iščem v večjem mestu na Štajerskem ali Prekmurju če mogoče še vpeljane mesarij, eventualno tudi kak drug lokal primeren za to obrt. Pojasnila se proti nagradi hvaležne sprejmejo. Ponudbe, postnoležee Tržič 190, Gorenjsko.

Občinski tajnik želi nastopiti z 1. januarjem 1920 kje na deželi ali v trgu službo, je popolnoma zmožen slovenskega in nemškega jezika, ima deželno-vladno skušnjo ter 19letno prakso, zmožen voditi občinske posle samostojno. Ob enem sprejme tudi službo **organista** ter vodstvo večjega pevskega zbora. Ponudbe naj se blagovoljijo poslati na upravnistvo „Murske Straže“.

Alin se kupi

ali se vzame v najem v območju Slovenije. Ponudbe na upravnistvu „Murske Straže“.

Kupim vsako množino **čebelnega voska**. J. Rozman ml., Ljubljana.

Kupim vsako množino **stardi in deželnih pridelkov**. Cenjene ponudbe na Agenturo K. Rayer, Maribor, Tegethofova ul. 57.

Dolg potovalni kožuh se proda, popolnoma nov in nerabljen, napravljen iz predvojne blaga, za ceno 2500 K. Prodajalca naslov se izve pri upravnistvu „Murske Straže“.

Cepljeno trsje

na prodaj in sicer sledeče vrste: Šmarnica, laški rilček, zlahatna bela in rdeča, burgundec beli in rdeč, sladka minka in več tisoč korenjakov. Cena po dogovoru. **Janez Verbnjak**, trtničar, Breg pri Ptuj.

Veliko zalogo

manufakturnega blaga na debelo in na drobno po najnižjih cenah priporoča **Franjo Kerešec**, trgovec v Gornji Radgoni.

3gubil

se je majheca, pol leta star **pes**, orno barve, sliši na ime „Stuki“. Kdor ga namami, zbiranja prižene lastnika v **Radenski vrh šte. 27** dobi nagrado **20 kron**.

Razpošiljam

samo na trgovce **fino mast** (vazelin za čevlje) v lesenih škatljicah, kakor tudi **ličilo (biks)**, milo in drugo raznovrstno blago. **J. Menart, Domžale**.

Gostilničarji, kavararji, vinogradniki pozor!
Trgovina z vinom

Oset & Cajnko Slovenjgradec

Naznanjava, da imava veliko zalogo najboljšega sortiranega vina kakor:

- Muškateljo rizling**
- šipon burgunder**
- portugiser šilhar**
- pripravega Ljutomerčana**
- Pekercana**
- Haležana**
- Bizeljčana**

ter črna dalmatinska in banatska stara in nova vina. Kupujeva iz vseh vinorodnih krajev vsa najboljša vina po najvišjih cenah. Se priporoča **Andrej Oset in Franjo Cajnko**.

Vino v steklenicah (Buteljke)

Primešaj Mastin krmi.

Če živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žrtja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajce, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška **Mastin**. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmlila, pa se ga primeša dvakrat na teden. Prašek **Mastin** je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo **Mastin**; ko ga enkrat poizkusijo, ga penevne rabijo. Pet zavojev praška **Mastin** zadostuje za šest mesecev za enega prašiča ali vola. Glasovi obilavnega dovoljenja smejo prodajati **Mastin** vsi trgovci in vsa konsumna društva. Ako se **Mastin** pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po poštni dopisnici v izdelovalnici **Mastina**, to je

v lekarni Trnkóczy v Ljubljani, Kranjsko.

Pet zavojev (paketov) **Mastina** stane 20 kron 50 vin. poštne prosto na dom. Od tam se pošlje **Mastin** s prve pošto na vse kraje sveta.

Zahvalna pisma kmetovavcev, ki rabijo Mastin.

Gospodu lekarnarju v Ljubljani! Za Vaš **Mastin** se vam toplo zahvaljujem. Odkar svojim prašičem primešam na teden pest **Mastina** med krmo, žro vsako poljubno krmo. To imam zahvaliti edino Vašemu **Mastinu**.

S spoštovanjem
Franz Altenbacher, gostilničar, Kranach-Leutschach, Štajersko

Hvala vam za Vaš **Mastin**. Moja živina žre sedaj vsako krmo, se dobro razvija, tako da jo je veselje gledati.

S spoštovanjem
Franz Planina, Svibno št. 19, pošta Črnomelj, Kranjsko.

Naročam po pošti 5 paketov **Mastina**. Dajal sem istega po navodilu na teden enkrat po eno pest v krmo in živalim žreti. Veselje je gledati, kako moča živina rada žre, uspeva, se debeli in masti.

S pozdravom
Franz Trubiansky, Lugos (Banat).

Podvojite lahko Vaše premoženje, ako inserirate v „Murski Straži“, ker je ta list razširjen po celi Sloveniji in imajo inserati velik uspeh.

Adresar za Ljubljano in Slovenijo.

Ker je delo končano in se s tiskom v kratkem prične, vabi podpisano uredništvo vse interese, da vpošljejo z obratno pošto obvezna naročila za knjigo, kakor tudi inserate, da nemudoma vpošljejo besedila in klišee za oglase, v kolikor istih še niso vposlali. **Ansčni zavod Drago Beseljak, uredništvo Adresarja za Slovenijo, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.**

Poziv!

Vsakega, ki trdi, da je podpisana zadruga v kaki zvezi z afero o zaplenjenem blagu ali razširja o zadrugi in njenem poslovanju vznemirljive ali izwišljene vesti, ki bi mogle škodovati ugledu zadruga, pozivamo, da svoje trditve dokaže pred sodnijo, ker smo sicer prisiljeni nastopiti proti dotičnim sodniško pot. Vse člane in prijatelje zadruga pa prosimo, da nam vsak tak slučaj takoj naznanijo, da si lahko poiščemo sodnijskega zadoščenja.

Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni.

KARBID in krasne karbidne svetilke razpošilja vsako množino po tovarniški ceni glavna zaloga **Janko Andrašić** v Mariboru, Schmidov trg, Koroška cesta 2

Ideal

Fran Josipa cesta 9 Maribor Vetrinjska ulica 16

Pralnica Čistilnica Svetilokalnica

za ženske in moške obleke.

Vodstvo odlikovano na razstavi v Parizu 1914.

Specialiteta: Ovratniki I K do I K 10 v, Zapestnice I K 20 v.

Kubična knjiga

je izšla v četrti izdaji. O malokateri prodaji je kmet tako malo poučen kakor o prodaji lesa; zato je največkrat izročten na milost in nemilost lesotrzec. Tisti, ki trpi vsled teh razmer škodo, je kmet, in tisti, ki od njegove škode bogati, je lesotrzec. Skrajni čas je bil, da je izšla poljudna spisana knjiga o merjenju lesa, ki kmetu razodreva „skrivnosti“ lesne kupčije, ki mu bo torej navodilo kako naj se ravna pri prodaji gozdov ali lesa, da bi iztržil toliko, kolikor mu gre po vrednosti njegove lastnine. Knjiga poučuje v tabelah o razmerju med našimi in v lesni trgovini se vedno običajnimi laškimi merami. Vrhutega vsebuje knjiga vsa potrebna izračunavanja za sloječ in raznovrsten posekan in rezan les. Kdor hoče ceniti in prodajati svoj gozd ali prodajati posekan ali obrezan les, najde v tej knjigi vse potrebne podatke in če noče biti varan, naj kupi to knjigo, kajti mali izdatek za knjigo se mu bogato povrne pri kupčiji, ker spozna na podlagi tega poljudnega navodila vrednost svojega gozdnega pridelka, da mu ne bo treba več verjeti le besedam kakega prebrisane lesotrzca, ki se hoče okoristiti s kmetovo nevednostjo. Pri vsaki kupčiji dandanes le tisti najbolje uspeva, ki se v njej najbolje spozna. Knjiga „Poljudna navodila za merjenje lesa“ stane vezana K 25— s poštnino K 27—, dobi se pri založniku **V. Požgaj, Kranj, Gorenjsko**.

Gospodarska zadruga

za Prekmurje, Mursko polje in Slov. gorice r. x. z o. z.

ima v zalogi po najnižjih dnevnik cenah razno manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhente, vseh vrst platno, blago za ženske predpasnike; razno kuhinjsko posodo, riž, čaj, papriko; usnje, podplate, moške in ženske čevlje. Vseh vrst moko, zdrob, otrobe, testenine.

Kupuje zrnje, sadje, kože, vino, sadjevec, žganje, sploh vse poljedelske pridelke.

Posreduje pri nakupovanju strojev in vseh gospodarskih potrebščin.

Kupovati in prodajati zadrugi imajo pravico samo člani. Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni in pri podružnicah. Osrednja trgovina in pisarna: v **Gornji Radgoni**. Podružnice: **Cankova in Murska Sobota**.

Jugoslovanski kreditni zavod

PODRUŽNICA MURSKA SOBOTA

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po 3 % čistih brez odbitka. — Rentni davek plačuje zavod iz svojega.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru

Delniška glavnica K 15.000.000.—

Centrala v Ljubljani

Rezervni fondi nad K 4.000.000.—

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Obrestuje vloge na knjižice in natekoči račun s 3 % brez odpovedi, proti trimesečni odpovedi s 3 1/4 % čistih

Daje trgovske in aprovizacijske kredite — izvršuje vse bančne transakcije —